

JUUREVA RANNIKKO

elinvoimaa paikallisuudesta

Nouseva Rannikkoseutu ry

Vuosiraportti 2021

Sisällys

1. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN VUONNA 2021.....	3
1.1. Strategian tavoitteiden toteumatilanne.....	3
1.2. Strategian toteuttaminen ja rahoitetut hankkeet.....	4
1.2.1. Hanke- ja yritystuet.....	4
1.2.2. Norsun omat strategiset hankkeet	5
1.3. Rahoitettujen hankkeiden vaikutukset	7
2. LEADER-RYHMÄN TOIMINTA JA LAATUTYÖ	8
2.1. Aktivointi-, viestintä- ja koulutustoimet	8
2.2. Leader-laatutyö ja oman toiminnan arviointi	8
2.3. Toiminnan onnistumisia ja ongelmia.....	9
3. LEADER-RYHMÄ ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ	10
3.1 Yhteistyöverkostot	10
3.2 Paikallistoimijoiden palkitseminen.....	10
4. TAVOITTEET VUODELLE 2022	11
5. YHDISTYS JA SEN RESURSSIT	12

Sitaatit asiakas- ja sidosryhmäkyselyistä

1. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN VUONNA 2021

1.1. Strategian tavoitteiden toteumatilanne

Nouseva Rannikkoseutu ry:n (Norsu) strategian *Juureva Rannikko - elinvoimaa paikallisuudesta* painopisteet ovat: Hyvä elämä, Elinvoima, Ympäristö ja Nuoret. Jokaisella painopisteellä on omat kehittämistavoitteet, joita toteutetaan yhdistyksen oman toiminnan lisäksi myöntämällä tukea erilaisiin hankkeisiin. Strategiaa toteutetaan seitsemän kunnan alueella (Hailuoto, Liminka, Lumijoki, Pyhäjoki, Raahe, Siikajoki ja Tyrnävä).

Hyvä elämä painopisteestä rahoitettavien hankkeiden tulee aktivoida asukkaita osallistumaan kehittämistyöhön ja vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Toimenpiteen tavoitteena on mm. lisätä maaseudun asukkaiden vapaa-ajanviettomahdollisuuksia, parantaa lähipalveluita ja tukea ikäihmisten hyvinvointia.

Painopiste on toteutunut hieman suunniteltua isompana. Teemaa ovat tukeneet etenkin yleishyödylliset investointi- ja kehittämissankkeet. Yhdistykset ovat suunnitelleet aktiivisesti hankkeita koronatilanteesta huolimatta ja verrattuna vuoteen 2020 myös yhdistysten hakemusten määrä on normalisoitunut. Yhdistysten hankkeet nousevat selkeästä paikallisesta tarpeesta ja hankkeita on usein valmisteltu pidempään. Painopistettä on edistetty myös teemahankkeilla ja aktiivisella osallistumisella yhdistysten tapaamisiin. **2014-2021 toteutetuilla hankkeilla maaseudulle on syntynyt uusia palveluita 84 kappaletta.**

Elinvoima painopisteen tavoitteena on lisätä maaseudun elinkeinorakenteen monipuolisuutta, parantaa yritysten kannattavuutta ja lisätä yrittäjien välistä yhteistyötä. Teeman osuus rahoitetuista hankkeista on ollut suurin ja painopiste on toteutunut jonkin verran suunniteltua isompana. Osa hankkeista on ollut isoja ja niillä on toteutuessaan huomattava vaikutus alueen vetovoimaan, työllistämiseen ja palveluiden saatavuuteen. **Aloitettavia yrityksiä tuen saaneista on ollut noin 25 %.**

Uusia yritysyryhmä- tai elinkeinollisia yhteistyöhankkeita ei käynnistynyt vuoden 2021 aikana. Käynnissä edelleen olevilla, aiemmin rahoitetuilla yritysyryhmähankkeilla on viety eteenpäin mm. matkailuun liittyviä palveluita. Uusimmista elinkeinollisista yhteistyöhankkeista Hailuoto Green & Blue keskittyy lähimatkailun kehittämiseen ja Virta -hanke nosti esille Siikajoen yritystarinoita. Vuoden 2021 alusta käynnistyi uutena jatkuvana tukimuotona kuntien rahoittama pieni Yritys Leader rahoitus.

Ympäristö painopiste on jäänyt 14 % osuudellaan alle tavoitetason. Toisaalta useissa Hyvä elämä ja Elinvoima painopisteiden hankkeissa toteutetaan myös Ympäristö painopisteen mukaisia tavoitteita, joten painopiste ei sisällöllisesti ole alitoteutunut. Ympäristöasiat ja kestävä kehitys näkyvät yhä enemmän nuoriin kohdistuvissa kehittämishankkeissa, matkailuhankkeissa, yritysten investoinneissa ja paikallisten raaka-aineiden hyödyntämisessä tuotteiden valmistuksessa. Norsu on edistänyt ympäristötietoisuutta HaPa 2 ja 3 teemahankkeilla, joiden yhtenä tavoitteena oli aktivoida yhdistyksiä kiinnittämään huomioita omistamiensa tilojen energiatehokkuuteen.

Nuoret painopisteen osuus on toteutunut suunnitellusti. Nuoret teema haluttiin nostaa strategian yhdeksi keskeiseksi painopisteeksi, koska nuorten osuus toiminta-alueella on suuri. Nuorten hankkeiden määrään on vaikuttanut Norsun oma pitkäjänteinen ja tavoitteellinen kenttätö nuorten ja nuorisotyöntekijöiden parissa. Nuorten osallistumista ja toimintaa mahdollistavat monet yleishyödylliset kehittämishankkeet, mutta myös Nuorisio ja Yhteisö Leader rahoitus, joilla tuetaan nuorten yrittäjyyttä ja harrastusmahdollisuuksia.

Liitteessä 1 on esitetty tarkemmin Norsun strategiassa määritellyt mittarit painopisteittäin. Kokonaisuutena tavoitteet on saavutettu hyvin. Elämänlaadullisten hankkeiden, kokeilu- ja yhteistyöhankkeiden sekä Yhteisö ja Nuorisio Leader -hankkeiden kohdalla osa tavoitteista on ylitetty. Yritystukia on ohjelmakaudella haettu ennakoitua vähemmän kappalemääräisesti, mutta haetut tuet ovat olleet isompia kuin aikaisemmin. Tavoitteita uusien yritysten osalta ei tulla saavutamaan. Sen sijaan näyttäisi, että työpaikkatavoitteisiin todennäköisesti ylletään.

Laadullisten tavoitteiden arvioiminen on haasteellista. Lähes kaikki yleishyödylliset hankkeet lisäävät yhteisöllisyyttä talkoiden, tapahtumien ja yhteisten tilojen rakentamisen tai kunnostamisen kautta. Osallisuuden kokemuksen vahvistamiseen on vaikutettu Norsun omilla strategisilla kv- ja nuorisohankkeilla, teemahankkeilla, yhdistysten aktivoinnilla ja tulevaisuuspajoilla. Rannikon vetovoimaisuutta ovat vahvistaneet erityisesti matkailuun liittyvät yritystuet, joita on ollut enenevässä määrin vuodesta 2018 lähtien. Yritysryhmähankkeilla on kehitetty aktiivisesti uusia palveluita ja tuotteita myös kansainvälisten matkailijoiden käyttöön. Ympäristöarvostuksen kohoaminen näkyy lähinnä luonnontuotteisiin, lähituotannon/raaka-aineiden hyödyntämiseen (panimo, mallastamo) sekä energiatehokkuuden parantamiseen liittyvinä yritystukina. Myös reitistöhankeet ja nuorten aktivointiin liittyvät hankkeet (mm. kestävä tapahtumatuotanto, luontokoulu) vahvistavat luontotietoisuutta pitkällä aikavälillä. Koronan vaikutuksesta monien ulkovirkistyspaikkojen käyttö on kasvanut merkittävästi.

Läpäisyperiaatteista verkostomainen toiminta on toteutunut hankkeissa parhaiten. 26 %:ssa kaikista rahoitetuista hankkeista on tehty kehittämistä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Luova ja kokeileva läpäisyperiaatetta on toteuttanut 13 % hankkeista (erityisesti yritysten kokeilutuet sekä hankkeet, joissa aidosti tehdään jotain uutta Norsun alueella). Pohjoinen ulottuvuus läpäisyperiaatetta (6 %) on edistetty Interreg-rahoituksen Arctic Heritage –esiselvityshankkeen, yhdistyksen omien strategisten MUN KOOVEE ja Sinne ja takaisin -hankkeiden kautta, ESC- ja Erasmus+ rahoitusten, Matka-teemahankkeen sekä vientiin tähtäävien yrityshankkeiden kautta.

1.2. Strategian toteuttaminen ja rahoitetut hankkeet

1.2.1. Hanke- ja yritystuet

Vuoden 2021 rahoituskehys oli 542.500 €. Vuodelta 2020 oli jäänyt rahoitusta myönnettäväksi noin 16.000 €. Hallituksen päätöksillä rahoituksesta käytettiin vuoden 2021 loppuun mennessä 670.000 € eli eli vuoden 2022 rahoitusta puollettiin jo 112.000 €. **Yksityistä rahoitusta on kertynyt rahoitetuista hankkeista 40 %** eli yli tavoitellun 35 %:n.

Vuonna 2021 vireille tuli 35 uutta hakemusta, joista rahoitettiin 27 hanketta (**taulukko 1**). Uusia toimijoita on saatu hyvin mukaan hanketoteuttajiksi. Rahoituksen saaneista uusia toimijoita oli vuoden aikana 78 %, mikä on todella hyvä merkki toimivasta aktivointityöstä ja Leader-ryhmän tunnettuudesta. HaPa 3 teemahankkeessa puolestaan oli nähtävissä, että uudet yhdistykset eivät aktivoituneet aikaisempaan tapaan, koska teemahankkeen hakijoista vain 43 % oli uusia hakijoita. Muutoinkin teemahankkeeseen tuli puolet vähemmän hakemuksia kuin aikaisemmin. Pääasiallisena syynä oli todennäköisesti korona ja sen myötä vähentynyt toiminta.

Vuosina 2014–2021 hankkeista kappalemääräisesti 55 % oli yritystukia ja 45 % yleishyödyllisiä hankkeita. Euro-määräisesti mitattuna julkisesta tuesta noin 40 % meni yritystukiin ja 60 % yleishyödyllisiin hankkeisiin. 2021 puolletuista yritystuista oli investointeja 13 kpl ja kokeilutukia 2 kpl. Yleishyödyllisistä ja yhteistyöhankkeista yleishyödyllisiä investointeja oli 7 kpl ja yleishyödyllisiä kehittämishankkeita 5 kpl.

Strategian painopisteiden osuus rahoituksesta 2014-2021 (suluissa tavoite)

- ✓ Hyvä elämä 33 % (30 %)
- ✓ Elinvoima 42 % (40 %)
- ✓ Ympäristö 14 % (20 %)
- ✓ Nuoret 11 % (10 %)

Rahoitettujen hanke- ja yritystukien ansiosta alueelle on syntynyt vuosina 2014-2021

- ✓ 14 uutta yritystä
- ✓ 62 uutta työpaikkaa
- ✓ 140 uutta palvelua
- ✓ 132 rakennettua/kunnostettua rakennelmaa

Myönnetty rahoitusta 5 M euroa (2014-2021)

- ✓ Yritystukia 103 kpl
- ✓ Yleishyödyllisiä hankkeita 83 kpl
- ✓ Tehtyjä talkootunteja 29.000
- ✓ Nuorten toteuttamia hankkeita 151
- ✓ Kv-hankkeita 8

Taulukko 1. Vuonna 2021 saapuneet hakemukset ja myönnettyt tuet Nouseva Rannikkoseutu ry:n kehittämissuunnitelman painopisteiden mukaisesti. Suluissa kumulatiiviset lukemat vuosilta 2014–2021.

	Hyvä elämä	Elinvoima	Ympäristö	Nuoret	Yhteensä
Uusia hakemuksia	11 (68)	17 (148)	5 (29)	2 (14)	35 (259)
Myönteinen päätös joista - yritystukia	7 (51)	13 (104)	5 (26)	2 (10)	27 (191)
- hanketukia	0	11 (89)	4 (14)	0	15 (103)
Myönnetty tuki euroina	7 (51)	2 (15)	1 (12)	2 (10)	12 (88)
ja prosentteina	207.800 € (1.693.205 €)	233.000 € (2.157.400 €)	136.000 € (747.860 €)	94.000 € (567.345 €)	670.800 € (5.165.810 €)
	31 % (33 %)	35 % (42 %)	20 % (14 %)	14 % (11 %)	100 %

1.2.2. Norsun omat strategiset hankkeet

Strategian tavoitteiden saavuttamiseksi Norsu toteuttaa sekä yhdistyksen omasta kehyksestä että muista rahastoista rahoitettuja hankkeita. Omilla hankkeilla pyritään edesauttamaan niiden strategisten tavoitteiden saavuttamista, joihin ei ole pystytty vastaamaan riittävästi muille myönnettyjen yritys- ja hanketukien avulla. Norsu koetaan kuntarajat ylittävissä kehittämis- ja aktivointihankkeissa neutraaliksi ja eri alueet tasapuolisesti huomioon ottavaksi toimijaksi.

1.2.2.1. Teemahankkeet

HaPa 2 teemahankkeen toteutus päättyi vuoden 2021 aikana. Alahankkeista 31 toteutui suunnitellusti ja vain 3 joutui koronatilanteen vuoksi perumaan suunnitellut hankinnat. Teemahankkeesta hyötyi yli 17.000 asukasta – määrää nosti isoihin tapahtumiin tehdyt hankinnat. 11 alahankkeessa tehtiin ympäristöä hyödyttäviä hankintoja, lähinnä ilmalämpöpumppuja. Uusia palveluja syntyi 17.

HaPa-teemahankkeiden suuren kysynnän vuoksi rahoitettiin 2021 vielä

HaPa 3 teemahanke. Myös tämä teemahanke

keskittyy edellisten tavoin yhdistysten harrastusmahdollisuuksia ja palvelutoimintaa lisääviin kone- ja kalustoinvestointeihin sekä energiatehokkuutta lisääviin hankintoihin. Hakemuksia tuli 24 kpl, joista toteutukseen valittiin 21 alahanketta. Edelleen jatkunut koronatilanne vaikutti selkeästi hakemusten määrään laskevasti. Uusia teemahankkeita ei tulla enää siirtymäkauden aikana toteuttamaan. HaPa teemahankkeet toteuttavat strategian teemoja Hyvä elämä ja Ympäristö.

"Saimme toteutettua tapahtuman, joka oli nuorille mieluinen."

"Parasta teemahankkeessa oli lasten ja nuorten ilo, kun tila saatiin tehtyä."

"Saatiin rahoitus, jota ilman laitehankinta olisi jäänyt tekemättä."

Ohjelmakaudella 2014-2021 teemahankkeiden kautta on rahoitettu 108 alahanketta, joista 66 % oli uusien toimijoiden toteuttamia eli paikalliseen kehittämiseen on saatu mukaan 71 uutta yhdistystä. Yhteensä teemahankkeiden toteuttamiseen on osallistunut 180 organisaatiota. Uusia tapahtumia ja työpajoja on toteutettu 105 ja uusia palveluja on syntynyt 47. Ympäristöä parantavia toimia on ollut 27. Uusia harrastusvälineitä on hankittu kymmeniin yhdistyksiin.

1.2.3.2. Strategiset hankkeet omasta kehyksestä

SINNE JA TAKAISIN -hankkeen tavoitteena oli kansainvälistymisen aktivointi, monikansallinen verkostoituminen ja kumppanuussuhteiden luominen. Syyskuussa 2019 alkanut hanke päättyi vuoden 2021 lopussa. Koronapandemian vuoksi vuodelta 2020 siirretyt vapaaehtoishankkeet päästiin toteuttamaan Raahessa kesällä 2021 ja Tyrnävällä syksyllä 2021. Vuoden aikana käynnistyi myös ensimmäinen Erasmus+ -ohjelmasta rahoitettu strateginen kumppanuushanke CultuRE:imagined. Yhdistysten lisäksi nuoret ovat toiminnan tärkeä kohderyhmä ja heitä on aktivoitu sekä live- että etätalaisuuksien avulla. Koronatilanne vaikutti hankkeeseen siten, että suunniteltuja tapahtumia ja liikkuvuuksia voitiin toteuttaa vain rajoitetusti. EU:n nuoriso-ohjelmissa käynnistyi uusi ohjelmakausi, mikä toi muutoksia ohjelmiin osallistumisen edellytyksiin. Norsu sai jatkossa vapaaehtoistoiminnan koordinoitiin oikeuttavan ESC-laatumerkin syksyllä

2021. Loppuvuodesta jätettiin myös Norsun Erasmus+ akkreditointihakemus, mikä hyväksyttäessä mahdollistaisi nuori-sohankkeiden toteuttamisen pidemmällä tähtäimellä.

1.2.3.3. Strategiset hankkeet muulla rahoituksella

Maaseuturahasto (ELY)

Vaikuttavuus esiin. Pohjois-Pohjanmaalla on ollut kuluvalle ohjelmakaudella maaseuturahaston hankkeita yli 1000 kappaletta - enemmän kuin missään muussa maakunnassa. Hankkeiden vaikuttavuudesta on kuitenkin vähän koottua tietoa. Vaikuttavuus esiin -hankkeessa kehitetään malli vaikuttavuustiedon keräämiseen, luodaan viestintäkampanjoita hankkeiden positiivisesta vaikutuksesta maakunnan elinvoimaisuuteen ja järjestetään toimialakohtaisia kehittäjätapamisia. Hanke toteutetaan Nouseva Rannikkoseudun ja Oulun ammattikorkeakoulun yhteistyönä. Hankkeen toteutusaika on 1.10.2019 - 30.9.2022.

Vuoden 2021 aikana järjestettiin 11 tilaisuutta, joihin kuului eri teemaisia työpajoja ja koulutuksia. Koulutuksissa keskityttiin hankeviestintään ja tulosten visuaaliseen esittämiseen. Hankeviestintää kehitettiin luomalla oma viestintäsuunnitelman pohja maaseuturahaston hankkeille. Vaikuttavuus aiheisia videoita kuvattiin kaksi: yritystuki- ja talkootyövideot. Hankkeiden tapahtumia ja koulutuksia markkinoitiin popikin facebookissa 80 kappaletta. Artikkeleja julkaistiin kolme Oulun ammattikorkeakoulun ePookissa. Opinnäytetöitä saatiin valmiiksi kaksi kappaletta, joista toisessa tutkittiin maaseuturahaston kehittämishankkeiden vaikuttavuuden arviointia ja toisessa yritysyhteistyön vaikuttavuutta.

Erasmus+ ja ESC-rahoitus

Koronapandemian vuoksi vuodelta 2020 siirretty Tyrnävän kunnan ja Raahen kaupungin ESC-vapaaehtoishankkeiden päästiin toteuttamaan vuonna 2021. Sen sijaan vuodelle 2021 suunniteltu Markkuun Seudun Kyläyhdistyksen tiimivapaaehtoishanke siirtyi koronan vuoksi vuodelle 2022. Vuonna 2021 alkoi Norsun hallinnoima Erasmus+ strateginen kumppanuushanke CultuRE:imagined, jonka muut toteuttajat ovat Limingan kunta, Hyvärilän nuoris- ja matkailukeskus, Jarrón Club (Espanja) ja Alytus Youth Center (Liettua). Hankkeessa osallistetaan nuoret mukaan kehittämään uusia aktiviteetteja, joilla paikallista kulttuuria ja kulttuuriperintöä tehdään nuoria kiinnostavaksi ja näkyväksi. Lisäksi loppuvuodesta 2021 saatiin myönteinen rahoituspäätös espanjalaisen Leader-ryhmän Comarca de Lugan koordinoimaan strategiseen kumppanuushankkeeseen Rural Plus, jossa edistetään maaseudun naisten ja nuorten yrittäjyyttä.

"Anna ja Carolína ovat tuoneet ihmisiä yhteen niin työpaikallamme kuin vapaa-ajantoiminnoinnissa; kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden henkilöstö on tavallista tiiviimmin/innokkaammin kokoonnut kahvipöytään, jos vapaaehtoiset ovat olleet paikalla."

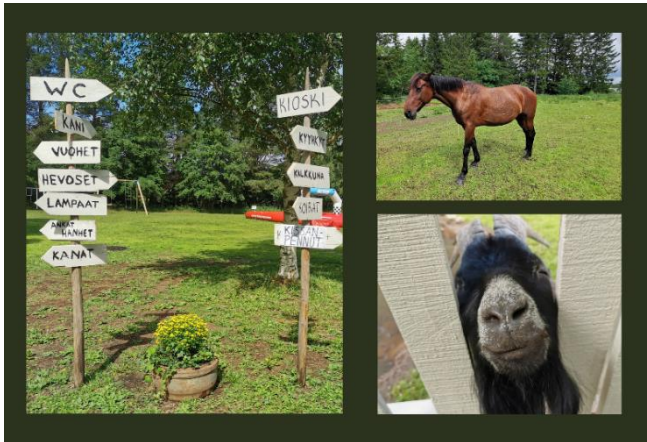
1.2.3.4. Nuoriso, Yhteisö ja Yritys Leader

Norsulla on vuosittain käytössään määräraha, jolla tuetaan nuorten, yhdistysten ja yritysten pieniä projekteja. Määräraha tulee toiminta-alueen kunnilta ja kaikki kunnat ovat sitoutuneet rahoitukseen. Rahoitus on ollut käytössä vuodesta 2010 lähtien yhdistyksille ja nuorille. Vuonna 2020 sitä laajennettiin koskemaan pieniä yrityksiä. Yhteisö, Nuoriso ja Yritys Leader tuilla on tärkeä sija Norsun rahoituspaletissa maaseuturahaston tukien rinnalla. Vaikuttavimmillaan erilaiset tukimuodot mahdollistavat jatkumon, jossa ensimmäinen pieni hanke johtaa seuraavaan isompaan hankkeeseen. Moni yhdistys hakee ensin Yhteisö Leader rahoitusta, sitten osallistuu teemahankkeeseen ja lopulta uskallus, osaaminen ja resurssit riittävät isompaan maaseuturahaston hankkeeseen. Ilahtuttavia jatkumia on nähty myös sen osalta, miten nuori hakee ensin Nuoriso Leader rahoitusta 4H tai NY yrityksensä toimintaan, perustaa sitten oman toiminnan ja hakee Yritys Leader rahoitusta sekä suunnittelee myös muiden nuorten yrittäjien työllistämistä alihankintana.

Nuoriso Leader ja Yhteisö Leader tukimuodot on tarkoitettu Norsun alueen yhdistysten ja nuorten pieniin projekteihin. Tuki on 100-500 euroa per hanke. Vuonna 2021 rahoitusta myönnettiin 50 hankkeelle, joista nuorten toteuttamia hankkeita oli 30. Rahoitusta myönnettiin esim. harrastusvälineiden hankintaan, yhteisten tilojen laitehankintoihin ja kunnostamiseen sekä yhdistysten palvelutoimintaan ja nuorten yrittäjyyttä tukeviin projekteihin (**taulukko 2**).

Taulukko 2. Rahoitetut Nuoriso, Yhteisö ja Yritys Leader -hankkeet.

hanketyyppi	hankkeita 2021 kpl	rahoitus 2021 euroa	hankkeita yhteensä 2014-2021 kpl	rahoitus yhteensä 2014-2021 euroa
Nuoriso Leader	30	8167,50	151	47 346,70
Yhteisö Leader	20	9 611,50	193	81 062,40
Yritys Leader	24	14 136	47	29 136
yhteensä	76	36 308,80	317	125 630,10

Suurin osa **Nuoriso Leader** rahoituksesta oli 4H-yritystointaa tukevia hankkeita, jotka samalla toivat alueelle uusia palveluja. Erityiseksi menestykseksi osoittautui 17-vuotiaan nuoren yrittäjän kesällä 2020 kotipihalleen Siikajoenkylälle perustama Martikkalan kotieläinpiha, jota nuori yrittäjä kehitti edelleen toisena yritysvuotenaan kesällä 2021. Kotieläinpiha houkutteli molempina kesinä reilun kuukauden aukiolon aikana tuhansia kävijöitä. Kotieläinpihalla oli nähtävillä kymmeniä eläimiä ja yleisölle oli tarjolla muitakin aktiviteetteja. Lisäksi kotieläinpihan yhteydessä toimi kiosk, joka tarjosi työkokemusta yrittäjän nuoremmille sisaruksille. Vuonna 2021 myönnettiin myös ensimmäiset Nuoriso Leader -tuet pitkään aikaan Hailuotoon, jossa etenkin 4H-yritys Vähämäkiaa herätti

paljon positiivista huomiota maistuvilla leivonnaisillaan ja näyttävällä markkinoinnilla.

Yhteisö Leader rahoituksella tuetuista hakijoista 7 sai tukea ensimmäisen kerran. Rahoitettujen pienhankkeiden kautta on kunnostettu 6 yhteisöllistä tilaa ja luotu 3 uutta palvelua. Neljässä projektissa on parannettu ympäristön viihtyvyyttä ja kolme hanketta on lisännyt nuorten harrastusmahdollisuuksia ja työllistymistä. Pyhäjoella 4H-yhdistyksen työpalvelun startti ja Hailuodon 4H-yhdistyksen yhteisöllisen puutarhan laajentaminen ovat hyviä hanke-esimerkkejä siitä, että pienelläkin rahallisella panostuksella voidaan saada aikaan suuria vaikutuksia. Syksyllä aloitettiin Yhteisö Leaderin sääntöjen uudistaminen, jotta pienrahoitusta voitaisiin ohjata entistä vaikuttavampiin toimiin ja pitkäkestoisempiin hankintoihin. Uusilla säännöillä halutaan esimerkiksi kannustaa yhteisöjä pienten ympäristö- ja maisemaprojektien toteuttamiseen.

Yritys Leader rahoitus vakinaistui jatkuvaksi tukimuodoksi vuoden 2021 alusta alkaen. Yritys Leader rahoituksella halutaan tukea yritysten pieniä kehittämistoimia. Yritys Leader rahoitusta myönnettiin 24 yritykselle maksimissaan 750 euroa/yritys. Vuosittain käytettävissä on 15.000 euroa. Yritys Leader rahoituksella voidaan tukea esimerkiksi pieniä investointeja, koulutusta tai erilaisia kehittämistoimia. Tukea voivat saada 1-2 henkilöä työllistävät yritykset, mutta myös sivutoimiset yrittäjät ja liiketoimintaa harjoittavat yhdistykset, mikäli toiminnalla on laajempaa paikallista merkitystä.

1.3. Rahoitettujen hankkeiden vaikutukset

Yritystukien vaikutus alueen elinvoiman ja vetovoiman tukemisessa on suuri. Yritystukien vaikutukset konkretisoituivat nopeastikin uusina työpaikkoina, liikevaihdon kasvuna tai uusina tuotteina ja palveluina. Merkittävimmät yksittäiset yritystuet on suunnattu Hailuodon Panimolle ja Langin Kauppahuoneelle. Kumpikin yritys haki ensimmäiset tuet heti aloittaessaan toimintansa ja molemmat työllistivät saman tien useampia työntekijöitä. Yritykset toimivat merkittävänä kuntiensä matkailukohteina ja ovat muutenkin tiiviisti mukana alueen kehittämisessä. Hailuodon kunnassa Panimo on myös merkittävä työllistäjä. Vaikuttavin hankekokonaisuus ylipäätään on alueen matkailullisen vetovoiman nostaminen yritystuilla, yritysryhmähankkeilla, elin-

keinollisilla yhteistyöhankkeilla ja hanketuilla. Panostaminen matkailua tukeviin hankkeisiin näkyy mm. Raahen kohteiden pääsystä Visit Finlandin oppaisiin. Myös Liminka ja Hailuoto ovat panostaneet matkailun kehittämiseen.

Kehittämishankkeiden vaikutukset ovat näkyvimmillään uusia palveluita, kuten yhteisiä tiloja, reitistöjä tai harrastuspaikkoja. Maaseudun palveluista hyötyvän väestön määrä ei kerro kaikkea hankkeen vaikuttavuudesta. Vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin sekä osallisuuden ja viihtyvyyden kokemukseen näkyvät usein viiveellä.

Pitkäjänteinen toiminta kehittämisessä tuottaa vaikuttavampia tuloksia. Kun Opetushallitus hyväksyi Norsun euroopalaiseen vapaaehtoispalveluun koordinoivaksi tahoksi 2018, on Norsu sen jälkeen hallinnoinut useampaa vapaaehtoishanketta, osallistunut nuorisovaihtoon kumppanina ja toteuttanut kansainvälisiä strategisia kumppanuushankkeita. Aikaisemmin alueella ei ollut koordinoivaa tahoa lainkaan. Kv-koordinaattori toiminnalla on kansainvälisyys tuotu paremmin nuorten, yhdistysten ja kuntien ulottuville. Onnistumiset ja kokemusten jakaminen ovat innostaneet uusia toimijoita kokeilemaan kv-nuorisotyötä. **Kv-kumppaniverkostoon on kertynyt jo 37 kumppania 21 eri maasta.**

Vaikuttavuutta saadaan aikaan myös yhteistyöllä. Yhteistyötä ja verkostoja luovia hankkeita oli käynnissä vuoden 2021 aikana useita. Yritysryhmähankkeissa on kehitetty huomattava määrä uusia yhteisiä palveluja ja tuotteita. Kaikille yhteistyöhankkeille tyypillistä on yhteistyön ja toiminnan jatkuminen hankkeen jälkeenkin. Esimerkiksi ohjelmakauden alkupuolella aikaansaatu Tyrnävä tarjottimella -brändi on edelleen voimissaan. 2021 päättynyt Virta -hanke nosti esille Siikajoen yrittäjätarinoita ja hankkeen aloittama työ jatkuu kunnan kehittämispäällikön toimesta tulevaisuudessakin. 2020 käynnistynyt Hailuoto Green & Blue kokoa yhteen Hailuodon matkailutarjontaa mm. uuteen mobiilisovellukseen. Nämä hankkeet luovat uutta yhdessä tekemisen kulttuuria, joka tulee tuottamaan positiivisia vaikutuksia pitkän aikaa.

Hankkeiden määrälliset tulokset ovat helposti todennettavissa, mutta **hankkeiden pidempiaikaisen vaikuttavuuden mittaamisesta puuttuu selkeä mittaristo.** Vaikutusten arvioinnissa joudutaan turvautumaan numeroiden ohella laadullisiin mittareihin ja subjektiivisiin arvioihin. Erilaisten hankkeiden vaikuttavuuden vertailu on vaikeaa. Miten arvottaa keskenään monta työpaikkaa luova yrityshanke ja pieni yleishyödyllinen investointi? Pienelläkin tuella voi olla erittäin tärkeä merkitys sekä suhteessa hakijan omaan toimintaan että alueen asukkaiden hyvinvointiin tai vetovoiman kasvuun. Vaikuttavuus on teema, jonka todentamisen ja esille tuomiseen Leader-ryhmän on tehtävä pitkäjänteistä työtä. Vaikutavuustyötä on vuoden 2021 aikana kehitetty eteenpäin uuden strategian valmistelun yhteydessä.

2. LEADER-RYHMÄN TOIMINTA JA LAATUTYÖ

2.1. Aktivointi-, viestintä- ja koulutustoimet

Tiedottaminen. Sosiaalisen median rooli on ajankohtaistiedotuksessa ja aktivoinnissa suuri ja siihen on tietoisesti panostettu. Nuorten aktivointiin käytetään Instagramia, muutoin Facebook toimii pääasiallisena some-kanavana. Sosiaalisessa mediassa Norsulla on 945 seuraajaa. Nettisivuilla on pysyväisluonteista tietoa ja ohjeistusta ja siellä on kävijöitä vuosittain noin 5.000. Nettisivut uudistettiin vuoden 2021 aikana. 2021 julkaistiin kaksi lehdistötiedotetta ja kaksi sähköistä jäsenkirjettä. Lehtijuttuja yhdistyksestä ja sen rahoittamista hankkeista julkaistiin yli sata.

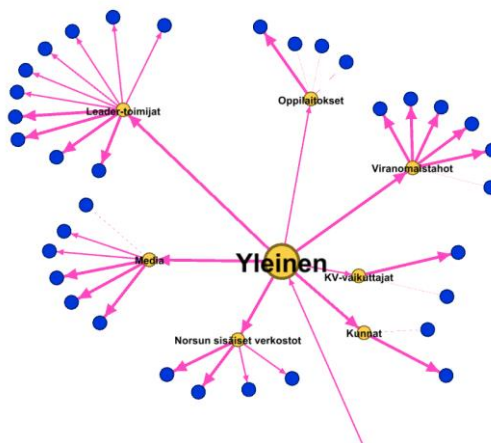
Toimintarahalla tehdystä työstä yli 60 % oli vuonna 2021 aktivointia ja sparraamista. Aktivointityön ansiosta maaseuturahaston tuen hakijoista 78 % oli uusia hakijoita.

Koulutus- ja aktivointitilaisuudet. Omien strategisten hankkeiden ansiosta itse järjestettyjen tilaisuuksien määrä on suurempi kuin mitä toimintarahalla pystyttäisiin järjestämään. Vuonna 2021 yhdistyksen järjestämiä tilaisuuksia oli 22 ja niihin osallistui 305 henkilöä. Rahoitus- ja toimintamahdollisuuksista kerrottiin 17 muiden järjestämässä tilaisuudessa, joihin osallistui 639 henkilöä. Lisäksi asiakkaita neuvottiin kasvokkain, puhelimitse ja sähköpostitse päivittäin. Edelleen jatkuneen koronatilanteen vuoksi suurin osa tilaisuuksista järjestettiin etäyhteyksin. Useissa tilaisuuksissa osallistujat pääsivät samalla mukaan uuden strategian valmisteluun.

2.2. Leader-laatutyö ja oman toiminnan arviointi

Laatutyö on toiminnan jatkuvaa sisäistä ja ulkoista arviointia ja kehittämistä. Laatutyön avulla saadaan tietoa Norsun toiminnan vaikuttavuudesta ja toiminnan onnistumisista. Laatutyön tarkoituksena on tukea käytännön työtä, kehittää toimintaa, vahvistaa Norsun roolia paikallisena kehittämisasiantuntijana ja selkeyttää rajapintaa ELY-keskukseen. Norsun **laatukäsikirja** on aktiivisessa käytössä ja sitä päivitetään tarpeen mukaan. Laatukäsikirjan lisäksi yhdistyksellä on **henkilöstösuunnitelma**.

Norsu käynnisti syksyllä 2020 **dynaamisen verkostanalyysin** työstämisen osana valtakunnallista Leader-laatutyötä. Verkostotyötä jatkettiin vuoden 2021 aikana aloittamalla kuuden uuden verkoston toiminta. Verkostotyön tarkoituksena on tukea paikallisen kehittämisstrategian valmistelua ja toteuttamista sekä lisätä osallisuutta ja vaikuttavuutta. Verkostanalyysissa kartoitetaan keiden kanssa ja miten paikallista kehittämistä tehdään, missä uusissa verkostoissa Norsun tulisi olla mukana ja puuttuuko verkostoista joku oleellinen toimija. Verkostanalyysin tavoitteena on löytää yhteisiä kehittämistavoitteita ja sopia eri toimijoiden kesken niiden toteuttamisesta.

Norsun ja ELYn kahdenvälisessä keskustelussa vuoden 2021 kehittämistoimenpiteiksi sovittiin aloituspalaverikäytäntöjen kehittäminen, yhteisen teams-kanavan perustaminen, Norsun nettisivujen uudistaminen ja uuden ohjelmakauden yhteensovittaminen. Suurin osa näistä toteutui vuoden 2021 aikana, mutta uuden ohjelmakauden yhteensovittaminen siirtyi vuodelle 2022. ELY:n henkilöstö on osallistunut aktiivisesti Norsun hallituksen kokouksiin ja se on koettu molemmiin puolin hyväksi käytännöksi.

Norsun henkilöstön **omissa kehittämiskeskusteluissa** nostettiin esille mm. taloushallinnon sähköistäminen, hallituksen jäsenten vastuiden lisääminen, henkilöstön pysyvyyden turvaaminen, työssä jaksaminen, henkilöstön kouluttautuminen sekä tulevaisuuden työnkuvien pohtiminen. Osittainen etätyöskentely vakinaistui jatkuvaksi toimintatavaksi ja henkilöstön vuorovaikutusta pidettiin yllä mm. säännöllisillä teams-palavereilla. Myös hallituksen kokousten osalta etäosallistumisvaihtoehto vakinaistettiin pysyväksi toimintatavaksi.

Vertaisauditointia jatkettiin Peräpohjolan Kehityksen kanssa. He kävivät loppu vuodesta 2021 vierailulla Norsun alueella ja vuoden 2022 aikana Norsu tekee vastavierailun Peräpohjolan alueelle. Vertaisauditoinnissa on kyse hyvien käytäntöjen ja kokemusten vaihtamisesta sekä niiden käyttöönotosta puolin ja toisin.

2.3. Toiminnan onnistumisia ja ongelmia

Vuotta 2021 leimasi edelleen **koronaepidemia**. Etäkokoukset ja -tilaisuudet ovat tuoneet uusia osallistumismahdollisuuksia, mutta toisaalta uuden ideointi ja luova työ soveltuu paremmin kasvokkain tapaamisiin.

Yritykset korona jakoi edelleen aika selkeästi häviäjiin ja voittajiin eri toimialakohtaisten vaikutusten mukaan. Joidenkin käynnissä olevien yrityshankkeiden toteutus on viivästynyt, mutta peruuntumisia ei ole tullut. **Yhdistystoimijoihin** korona on vaikuttanut paljon. Talkoita on pystytty järjestämään suunniteltua vähemmän ja pienemmillä porukoilla ja osa hankkeista on tarvinnut jatkoaikaa. Koronarajoitukset ovat vaikeuttaneet sellaisten yhdistysten taloustilannetta, jotka normaalisti ovat saaneet tuloja mm. tilavuokrasta tai tapahtumista. Kehittämisinto ei ole kuitenkaan laantunut, vaan tukikyselyitä on tullut entiseen tapaan. Edellisen, yleishyödyllisten hakemusten osalta hiljaisemman, vuoden jälkeen hakemuskäärät ovat jälleen nousseet normaalille tasolle. Erityispiirteitä oli vuoden lopulla havaittavissa erilaisten kehittämishankkeiden suunnittelun kasvu. Aikaisemmin yleishyödylliset hankkeet ovat painottuneet pitkälti investointeihin, mutta nyt näyttäisi painotus siirtyvän kehittämiseen suuntaan.

"100 % vastaajista suosittelee Leader-rahoitusta myös muille. Yrittäjistä yli 95 % koki Leader-rahoituksen lisänneen motivaatiota yrittäjänä toimimiseen."

"Aika pienellä rahalla saadaan isoja ja tärkeitä asioita aikaiseksi."

Säännöllisiä alueen kuntatapaamia jatkettiin ja niissä etäosallistuminen on paras vaihtoehto. Uutena kuntien ja Norsun välisenä yhteistyömuotona aloitettiin järjestöyhdyshenkilöiden tapaamiset. Lisäksi käynnistettiin elinkeinotoimijoiden tapaamiset ja niissä koolla ovat niin kuntien kuin kehittämisorganisaatioiden elinkeinovastaavat ja yritysasiantuntijat sekä alueen yrittäjäjärjestöt. Norsun toiminnan kehittämisen apuna toimintansa aloittivat myös yhdistys- ja matkailutoimijoiden teematyöryhmät.

Kv-toimintaan korona vaikutti eniten. Hankkeissa tapahtuvaa liikkuvuutta pystyttiin edelleen toteuttamaan vain rajoitetusti. Toisaalta hankkeiden toteutuksessa otettiin käyttöön uusia etätyökaluja ja erityisesti kehittämishankkeita

pystyttiin viemään eteenpäin virtuaalisella yhteistyöllä. Aktivointi ja tulevan toiminnan suunnittelu jatkui kuitenkin täydellä teholla. Sen myötä kiinnostus esimerkiksi ESC-vapaaehtoistoimintaa kohtaan laajeni myös muihin kyläyhdistyksiin. Kiinnostuksen laajeneminen huomattiin myös valtakunnallisesti, kun EU:n nuorisohankkeita organisoiva kansallinen toimisto käytti Norsun toimintaa esimerkkinä valtakunnallisessa verkostotapaamisessa.

Nuoriso Leader rahoitusta myöntävä Norsun **nuorisotyöryhmä** on vakiinnuttanut toimintansa ja nuorten paneutuminen tehtäväänsä on erinomaisella tasolla. Nuorisotyöryhmässä on hyvää pohdintaa ja linjakasta toimintaa. Mukana on aktiivisia nuoria, jotka ovat olleet mukana mm. uusien tapahtumien toteuttamisessa. Vuoden 2021 aikana nuorisotyöryhmä alkoi ideoimaan uutta nuorten vaikuttamismahdollisuuksia lisäävää strategista hanketta.

Ohjelmakauteen 2023-2027 tähtäävää strategiatyötä jatkettiin ja ensimmäisen vaiheen hakemus jätettiin ministeriölle toukokuussa 2021. Hakemuksesta saatiin positiivista palautetta. Strategiaa jatkotyöstettiin henkilöstön, hallituksen ja teematyöryhmien toimesta vuoden aikana. Strategian tulee valmistua juhannukseen 2022 mennessä. Vuoden aikana henkilöstö teki myös vaikuttamistyötä Suomen CAP27 suunnitelman sisältöön.

3. LEADER-RYHMÄ ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ

3.1 Yhteistyöverkostot

Yhdistysten, yritysten ja nuorten parissa Norsun verkostot ovat jo melko laajoja ja yhteistyöllä on vakiintuneet käytännöt. Vuoden 2021 aikana uutena verkostona aloitettiin yhteistyö alueen kuntien järjestöyhdyshenkilöiden kanssa. Matkailutoimijoiden kanssa aloitettiin myös säännölliset tapaamiset. Jatkossa verkostoja on tarpeen laajentaa erityisesti ilmastohaasteisiin vastaavien tahojen suuntaan.

Elinkeinoelämän osalta yhteistyötä on jatkettu Raahen Seudun Kehityksen sekä kuntien yritysneuvojen ja kehittämissäälliköiden kanssa. Säännöllisten tapaamisten ohella yksittäisten asioiden tiimoilta ollaan matalalla kynnyksellä yhteydessä aina tarvittaessa. Yritysten ajankohtaisten tarpeiden kartoittamiseksi käynnistyi uusi verkosto, johon kuuluvat kuntien ja alueen neuvontaorganisaatioiden yritysasiantuntijat sekä paikalliset yrittäjäjärjestöt. **Kuntien ja Norsun yhteistyötä** jatkettiin säännöllisillä kuntatapaamisilla. Tapaamiset ovat tärkeitä, koska niissä kuntien kehittämistarpeet ja toiveet Norsun toiminnalle tulevat tehokkaasti tietoon ja samalla kuntien väliselle yhteistyölle voi löytyä uusia keinoja. Vuonna 2021 ajankohtaisiksi aiheiksi kuntien kesken nousivat osallistava budjetointi ja etätyömahdollisuudet.

" Norsu on yhteistyökumppanina joustava, yrittäjää lähellä toimiva kumppani, joka ymmärtää yrittäjien, erityisesti pienyrittäjien toiminnan haasteet ja arjen."

" Leader-ryhmä on kiinteä osa aluekehityksen työkalupakkia. "

" Norsu tarjoaa yhdistyksille ja nuorille paljon mahdollisuuksia vaikuttaa oman alueensa toimintaan. "

Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmät ja ELY-keskus kokoontuivat muutama kerran yhteisiin Y&H-pöytä tapaamisiin kasvokkain ja etänä. Lähes viikoittain on oltu yhteydessä ELY-keskuksen virkailijoihin prosessien sujuvoittamiseksi ja yhteisten näkemysten aikaansaamiseksi. Maakunnan Leader-ryhmien välistä yhteistyötä on ylläpidetty mm. Nuoriso Leader-asioissa ja kaksi kertaa vuodessa pidettävillä yhteistapaamisilla. Vuoden 2021 aikana P-P:n Leader-ryhmät toteuttivat yhteisen nettisivujen uudistamisprojektin ja aloittivat uusien vaikuttavuusmittareiden työstämisen.

Oppilaitosten osalta lähimpänä yhteistyökumppanina toimii Oulun ammattikorkeakoulu, jonka kanssa toteutetaan yhteistä maakunnallista Vaikuttavuus esiin -hanketta. Omissa strategisissa kv-hankkeissa on luotu useita uusia verkostoja alueen nuorisotoimijoiden, oppilaitosten ja yhdistysten kanssa sekä löydetty uusia kansainvälisiä kumppaneita ympäri Eurooppaa. Nämä verkostot ovat myös alueen muiden toimijoiden käytettävissä.

3.2 Paikallistoimijoiden palkitseminen

Vuosikokouksessa Norsu palkitsi vuoden 2020 maaseudun kehittäjän, tulokkaan, virkahenkilön sekä parhaan Yhteisö Leader-hankkeen. Tunnustukset on jaettu vuodesta 2012 lähtien ja palkinnoilla kannustetaan toimijoita jatkamaan tuoksellista kehittämistyötä.

Vuoden maaseudun kehittäjä on Tyrnävän Kotiseutu- ja Museoyhdistys ry. Yhdistys ylläpitää talokoivoin esinemuseota sekä laajaa kotiseutumuseoaluetta Tyrnävän keskustassa. Yhdistys on pitkäjänteisesti kehittänyt museoaluetta ja hyödyntänyt Leader-rahoituksen tarjoamat mahdollisuudet. Syksyllä 2014 juhlittiin 350 neliöisen maatalouskone-museon avajaisia. Viimeisimpänä on valmistunut Tihisen pirtin ja riihirakennuksen remontit. Uusimpana projektina on käynnistynyt Lottapirtin siirto museolle ja kunnostaminen ympärivuotiseen käyttöön kokoontumis- ja näyttelytilaksi. Samalla toteutetaan kyläsauna. Hankkeen aikana käynnistetään yhteistyötä Mustavaristen kanssa, sillä Lottapirttiin valmistuu partiolaisille ikioma kerhokolo. Yhdistys

on aktiivinen kulttuuriperinnön vaalija ja tuottaja. Elävä kulttuuriperintö on rakennuksia, toimintaa ja elämyksiä – mutta eritoten osaavia ja innostuneita ihmisiä, joilla on tekemisen meininkiä!

Vuoden tulokas Old Machines ry on perustettu 2019. Yhdistys ylläpitää vanhojen moottoriajoneuvojen harrastusta ja entisöintiä sekä tallentaa niihin liittyvää perinnettä. Yhdistys järjestää ja on aktiivisesti mukana monissa tapahtumissa. Vanhojen autojen ja mopojen kokoontumisajot, kiertoajelut, talvipörinät ja sänkikisat ja rompetorit tarjoavat katsottavaa ja toimintaa koko perheelle. Kerhuhuoneen ja pajan ovet käyvät tiuhaan tahtiin Raahen Saloisten pajalla on startannut myös nuorten omat korjausillat. Uusimpana voimainponnistuksena yhdistys on aloittanut Leader-hankkeena pulling-alueen rakentamisen Kiilun moottoriradan yhteyteen. Alueelle tehdään 150 m pitkä vetorata, jolla voidaan pitää sekä veteraanikaluston että tulevaisuudessa isommankin kaluston kisoja. Old Machines on oiva esimerkki yhdistyksestä, jonka toiminta näkyy, kuuluu ja kutsuu mukaan!

Vuoden virkahenkilö Pirjo Onkalolla on vahva hanketoteuttajan ja maaseudun kehittäjän tausta. Hän on toiminut pitkään nykyisessä työssään Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen asiantuntijana maaseuturahaston kehittämishankkeiden parissa ja Leader-vastaavana. Yhteistyö Pirjon kanssa on aina ollut mutkatonta ja välitöntä. Pirjon kaltaisia ihmisläheisiä ja asiantuntevia tekijöitä maaseudun kehittämisessä tarvitaan!

Vuoden Nuoriso Leader stipendin (200 €) sai 17-vuotias Eero Sallinen. Nuori yrittäjä perusti kesällä 2020 kotipihalleen Siikajoenkylälle kotieläinpihan, johon Nuoriso Leader -rahoituksella rakennettiin eläinten aitauksia ja ankkalampi. Reilun kuukauden aikana Martikkalan kotieläinpihalla eläimiä kävi katsomassa 3500 vierasta, etenkin lapsiperheitä, mutta myös erityisryhmiä. Kotieläinpihalla oli nähtävillä kymmeniä eläimiä: koiria, lampaista, vuohia, erilaisia lintuja, kissanpentuja, hevosia jne. Lisäksi vierailla oli mahdollisuus ratsastaa hevosilla, temppuilla trampoliinilla ja pomppulinnassa sekä ajaa polkuautoilla. Kotieläinpihan yhteydessä toimiva kioskijärjestelmä tarjosi työkokemusta yrittäjän nuoremmille sisaruksille. Kotieläinpihan suosio näkyi aina valtakunnallisissa tiedotusvälineissä. Keväällä 2021 Martikkalan kotieläinpiha voitti valtakunnallisen Vuoden 4H-yritys kilpailun 2020 omassa sarjassaan.

4. TAVOITTEET VUODELLE 2022

Vuosi 2022 pähkinänkuoressa:

- ✓ aktivointi ja rahoitus siirtymäkauden puitteissa 2021-2022 jatkuu
- ✓ uusi strategia valmistuu ja vaikuttamistyötä tehdään ohjelmakauden 2023-2027 la-
kien ja asetusten osalta
- ✓ Vaikuttavuus esiin -hankkeen vaikuttavuustiedon ja -mallin kehittäminen jatkuu
- ✓ kv-koordinaattori toiminta jatkuu
- ✓ suunnitellaan nuorten vaikuttamismahdollisuuksia parantavaa hanketta

Normaali **aktivointi- ja rahoitustyö** jatkuu. Viimeiset siirtymäkauden 2021-2022 rahoitukset tulee puoltaa syksyyn mennessä ja niistä on saatava ELY-keskuksen rahoituspäätökset 31.12.2022 mennessä. Maaseuturahastossa noudatetaan edelleen ohjelmakauden 2014-2020 säännöksiä, mutta toimitaan jo uuden ohjelmakauden rahoituksella. Asiakkaiden näkökulmasta toiminta jatkuu entisellään. Rahoitusta vuodelle 2022 on käytettävissä 550.000 euroa.

Uuden strategian ja ohjelmakauden valmistelua jatketaan Norsun henkilöstön, hallituksen, kolmen teemaryhmän (yhdistykset, yritykset ja matkailu) ja kuntien kanssa. Nuorten osallistamista strategiavalmisteluun jatketaan mm. nuorisotyöryhmän ja nuorisovaltuustojen tapaamisissa. Strategiateksti pyritään saamaan lausuntokierrokselle huhtikuun aikana. Leader-ryhmien strategiat tulee toimittaa ministeriölle juhannukseen mennessä. Uuden strategian valmistelu on alku vuoden 2022 tärkein tehtävä toiminnan jatkuvuuden ja mahdollisimman ison rahoituskehityksen saamiseksi. Syksyllä aloitetaan tiedotus- ja aktivointikierros uuden ohjelmakauden osalta.

Laatutyön puitteissa jatketaan vertaisauditointia Peräpohjolan Kehityksen kanssa. **Laatukäsikirjan** päivitys aloitetaan loppuvuodesta. Uuden ohjelmakauden prosessit sekä strategiatyön yhteydessä uudistetut mittarit ja vaikuttavuustyö tuovat sen sisältöön jonkin verran muutoksia. Osana yhdistyksen kehittämistyötä on suunniteltu hallituksen entistä aktiivisempaa osallistamista myös muuhun toimintaan kuin hallituksen kokouksiin. Hallitusta on tarkoitettu osallistamaan enemmän mm. hankkeiden pysyvyyssurantaan ja verkostoitumiseen.

HaPa 3 teemahankkeen alatoimenpiteet toteutetaan loppuun vuoden aikana. HaPa 3 jatkaa HaPa -teemahankkeiden sarjaa (harrastuksiin ja palveluntuotantoon sekä energiatehokkuuteen liittyvät laite-/kalustohankinnat). **Nuorisoto, Yhteisö ja Yritys Leader** rahoitukset jatkuvat normaalisti. Nuorisoto ja Yhteisö Leaderin osalta säännöt muuttuivat jonkin verran vuoden alussa.

Nuorisotyöryhmä on tuonut esille tarpeen nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseen. Tähän tarpeeseen vastataan suunnittelemalla uusi strateginen **nuorisohanke**. Hanke toteutuessaan vaatii yhden uuden määräaikaisen työntekijän rekrytoinnin. Rekrytointi olisi ajankohtaista kesän jälkeen.

Vaikuttavuus esiin –hankkeessa jatketaan työpajoja, joiden tavoitteena on löytää yhteinen näkemys vaikuttavuuslähtöisten toimintatapojen hyödyntämiselle seuraavalla ohjelmakaudella. Tämä tarkoittaa yhteisiä vaikuttavuustavoitteita, mittareita ja tiedonkeruutapoja. Työpajoihin osallistuu maaseudun kehittäjiä monipuolisesti eri organisaatioista. Isojen työpajojen rinnalle käynnistyy joukko pienempiä työpajoja, joissa voidaan keskittyä yksityiskohtaisempiin teemoihin. Hankkeiden vaikuttavuutta tuodaan esiin monipuolisesti. Vaikuttavuusaiheisia videoita kuvataan vielä viisi kappaletta. Vaikuttavuutta tuodaan esille myös infografiikalla ja siihen liittyen tutkitaan hankkeiden loppuraportteja ja tiivistetään niistä vaikuttavimmat tulokset. Hankkeessa testataan uutta verkostoitumiskonseptia, jossa kutsutaan saman teeman hankkeita webinaariin kertomaan ajankohtaisista asioista ja tulevaisuuden suunnitelmista. Tavoitteena on vakiinnuttaa toimintatapa ja järjestää tilaisuus kerran kuussa. Hankkeelle tullaan hakemaan jatkoaikaa vuoteen 2023 saakka.

Alueen toimijoiden kansainvälistymisen tukemiseen tärkeä kv-koordinointityö jatkuu. Kv-toiminnan tarkoitus on tarjota kansainvälisyyskokemuksia mahdollisimman monelle. Vuoden 2022 aikana toteutetaan ainakin tiimivapaaehtoishankkeet Markkuun kylällä ja Lampinsaareessa, mikäli koronatilanne sen sallii. Lisäksi Norsulla on käyttämättömät rahoitusta yhteen yksilöhankkeeseen, joka pyritään toteuttamaan vuoden 2022 aikana.

Vuonna 2022 käynnistyy espanjalaisen Leader-ryhmän Comarca de Luca koordinoima **strateginen kumppanuushanke Rural Plus**, jossa edistetään maaseudulla asuvien nuorten ja naisten yrittäjyyttä. Lisäksi vuoden aikana jatkuu strateginen kumppanuushanke **CultuRE:imaged**, jonka tavoitteena on kehittää luovia tapoja tehdä kulttuuriperintöä näkyväksi ja osallistaa nuoria paikallisiin kulttuuri-toimintoihin. Kumppanuushankkeen pääpaino on virtuaalisessa yhteistyössä sekä paikallisesti toteutettavissa toiminnoissa. Tavoitteena on myös suunnitella tulevia kv-hankkeita. Lisäksi järjestetään erilaisia tapahtumia ja infotilaisuuksia kv-työn edistämiseksi.

5. YHDISTYS JA SEN RESURSSIT

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 18.5.2021 ensimmäistä kertaa etäyhteyksin. Hallituksen jäsenet löytyivät liitteestä 2. Tilintarkastajaksi valittiin HT Ilkka Kiviniemi ja varatilintarkastajaksi HT Anne Karppinen-Salonpää. **Yhdistyksen taloushallinnosta** vastaa toiminnanjohtaja, jolla on alan koulutus. Yhdistyksen kirjanpidon ja palkanlaskennan toteuttaa entiseen tapaan Aallon Oulu Oy.

Norsun henkilöstö 2021:

- ✓ Riikka Hautala, toiminnanjohtaja
- ✓ Nina Kurunlahti, kyläkehittäjä
- ✓ Harri Kontio, viestinnän kehittäjä
- ✓ Erja Simuna, kv-koordinaattori

Yhdistyksen henkilöstö on eri alojen ammattilaisia. Kaikki työntekijät ovat vakinaisia. Toiminnanjohtajan ja kyläkehittäjän palkka tulee pääasiassa hallintoon ja aktivointiin tarkoitetusta toimintarahasta. Viestinnän kehittäjän ja kv-koordinaattorin palkka tulee omista strategisista hankkeista tai muun rahoituksen kautta. Kehityskeskusteluiden ilmapiirikartoituksen mukaan Norsu koetaan hyvänä työpaikkana ja työmotivaatio on korkea.

Vuonna 2021 yhdistyksellä oli **jäseniä 298**, joista henkilöjäseniä 130 (naisia 61 ja miehiä 69) ja yhteisöjäseniä (organisaatiot) 168. Jäsenetuna on Yhteisö, Nuoriso ja Yritys Leader tukimahdollisuus ja 1-2 kertaa vuodessa ilmestyvä sähköinen jäsentiedote. Suuri jäsenmäärä ei ole yhdistyksen oma tavoite, koska se ei tuo lisäarvoa toimintaan. Paikalliset toimijat osallistuvat kehittämiseen ja saavat pääosin yhdistykseltä samat palvelut riippumatta heidän jäsenstatuksestaan.

Yhdistyksen nuorisotyöryhmään kuului 2021 kahdeksan nuorta 5 kunnasta (Liminka, Lumijoki, Pyhäjoki, Siikajoki ja Tyrnävä). Nuorisotyöryhmä piti vuoden aikana kuusi etäkokousta ja yhden kasvokkain tapaamisen lokakuussa Norsun toimistolla. Nuorisotyöryhmä tekee päätökset Nuoriso Leader -hakemuksiin ja tuo nuorten näkökulmaa paikalliseen kehittämiseen. Nuorisotyöryhmästä kaksi jäsentä on mukana myös Norsun hallituksessa.

Leader-ryhmän hallitus kokoontui 2021 kuusi kertaa. Hallitus käsitteli hankehakemuksia, teki rahoituslinjauksia ja ohjasi Leader-ryhmän strategista toimintaa. Hallituksen jäsenet toimivat edustamiensa alueiden toimijoiden ja Leader-ryhmän yhteyshenkilöinä. Hallituksen jäsenet ovat sitoutuneita hallitustyöskentelyyn, mikä näkyy aktiivisena osallistumisena kokouksiin ja aluetuntemuksen esille tuomisena. Hallituksen puheenjohtajana jatkoi Esa Saarela ja varapuheenjohtajana Riikka Kylmäoja.

Liite 1. Nouseva Rannikkoseutu ry:n kehittämissuunnitelman toteutumista arvioiva mittaristo. Osaan mittareita tulokset päivitetään rahoituspäätöksen yhteydessä ja osaan hankkeen loppumaksatusten yhteydessä.

Taso	Mittarit ja tavoite	Vuosi 2021	Kumulatiivinen 2014-2021
Kehittämisuunnitelman yhteiset mittarit	- rahoitettavia hankkeita 240 kpl - joista yrityshankkeita 170 kpl - elämänlaadullisia hankkeita 70 kpl - uusia työpaikkoja 80 kpl - talkootyö 17 htv (32 895 talkootyötuntia) - Leader-ryhmän järjestämät tiedotus- ja aktivointi tilaisuu- det 30 kpl - Leader-ryhmän toimittamat lehdet/esitteet/jäsentiedot- teet 10 kpl - Leader-ryhmän jäsenmäärä 250 kpl - muille rahoittajille ohjatut/valmistellut hankkeet 10 kpl - uudet hakijat 60 % - face to face asiakaskontaktit 350 kpl - Yhteisö Leader -hankkeet 100 kpl	27 kpl 15 kpl 12 kpl 6 kpl 5 076 talkootuntia 22 kpl 2 kpl 298 kpl 2 kpl 78 % 3 kpl 20 kpl	186 kpl 101 kpl 85 kpl 62 kpl 33 116 talkootuntia 154 kpl 22 kpl 298 kpl 9 kpl 58 % 308 kpl 193 kpl
Hyvä elämä -teema	- uusien palveluiden määrä 50 kpl - uudet/päivitetyt kylien kehittämissuunnitelmat 10 kpl - uusia tapahtumia 10 kpl - uudet lähiliikuntapaikat 5 kpl - yhteisöllisyyden lisääntyminen	31 kpl 7 kpl 0 kpl 2 kpl laadullinen mittari	140 kpl 19 kpl 19 kpl 5 kpl laadullinen mittari
Elinvoima -teema	- uusia yrityksiä 39 kpl - säilytettyjä työpaikkoja 140 kpl - uudet matkailukohteet 2 kpl - rannikon vetovoimaisuuden vahvistuminen	2 kpl 26 kpl 2 kpl laadullinen mittari	14 kpl 102 kpl 3 kpl laadullinen mittari
Ympäristö -teema	- uusia energiaratkaisuja tuottavat hankkeet 2 kpl - kylämaisemaa kohentavat hankkeet 20 kpl - ympäristöarvostuksen kohoaminen	5 kpl 1 kpl laadullinen mittari	9 kpl 12 kpl laadullinen mittari
Nuoret -teema	- Nuorisio Leader -hankkeet 40 kpl - nuoriin kohdistuvat hankkeet (kohderyhmänä tai toteutta- jana nuoret) 7 kpl - osallisuuden kokemuksen vahvistuminen	30 kpl 2 kpl laadullinen mittari	151 kpl 12 kpl laadullinen mittari
Luova ja kokeileva -läpäisyperiaate	- kokeiluraha -hankkeita 5 kpl	1 kpl	9 kpl
Verkostomainen toiminta -läpäisyperiaate	- kylien yhteiset hankkeet 2 kpl - yhteistyö -toimenpiteen mukaiset hankkeet 5 kpl - yrittäjien verkostoitumistilaisuuksia 7 kpl - verkostot, joissa Norsu mukana 15 kpl	1 kpl 0 kpl 0 kpl 25 kpl	4 kpl 10 kpl 9 kpl 25 kpl
Pohjoinen ulottuvuus -läpäisyperiaate	- kv-koulutuksia/tapahtumia/tilaisuuksia 7 kpl - kv-hankkeet 2 kpl	12 kpl 1 kpl	42 kpl 8 kpl
Yhdistyksen sisäisen toiminnan mittarit	- työtyytyväisyys 5 (asteikolla 1-6) - omat strategiset hankkeet 5 kpl (sisältää myös teema- hankkeet)	5,6 1 kpl	5,6 13 kpl

Liite 2. Nouseva Rannikkoseutu ry:n hallituksen jäsenet ja varajäsenet vuonna 2021.

Julkisen tahon edustajat	
varsinainen	vara
Esa Saarela, Tyrnävä (pj)	Pasi Pitkänen, Raahе
Eino Jakkula, Lumijoki	Pertti Severinkangas, Siikajoki
Riikka Kylmäoja (vara pj.), Pyhäjoki	
Juho Pakaslahti, Liminka	
Leo Sauvola, Hailuoto	
Yhdistysten ja yrittäjien edustajat	
varsinainen	vara
Pia Hentunen, Tyrnävä	Piia Vähäsalo, Raahе
Eero Keskitalo, Raahе	Hannele Heikkilä-Tuomaala, Tyrnävä
Päivi Kennilä, Liminka	
Kirsi Kivioja, Siikajoki	
Jouni Leinonen, Raahе	
Yksityishenkilöt	
varsinainen	vara
Laura Hurskainen, Liminka (nuorisojäsen)	Juho Rantapelkonen, Liminka
Elina Jaakola, Raahе	Eero Anttila, Tyrnävä (nuorisojäsen)
Erkki Kotila, Raahе	
Eila Skarped, Siikajoki	